

Súd: Najvyšší súd SR  
Spisová značka: 2Cdo/219/2019  
Identifikačné číslo spisu: 5114211899  
Dátum vydania rozhodnutia: 30.10.2019  
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Petříková  
Funkcia: sudca  
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5114211899.2

## ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Petříkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Márie Trubanovej, PhD., v spore žalobcu Z. M., bývajúceho v K., zastúpeného Mgr. Michalom Zemanom, advokátom Advokátskej kancelárie Zárcecký Zeman, so sídlom v Bratislave, Medená č. 18, proti žalovanej U. V., bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. Mgr. Štefanom Buchom, advokátom so sídlom v Žiline, M. R. Štefánika č. 1, o neúčinnosť dohody o vyporiadaní BSM, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 8 C 108/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 27. februára 2019 sp. zn. 7 Co 235/2018, takto

### rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 9. novembra 2015 č. k. 8 C 108/2014-335 rozhodol, že súdny zmier uzatvorený medzi žalovanou a U. V., schválený uznesením súdu prvej inštancie z 20. apríla 2011 sp. zn. 7 C 135/2010, na základe ktorého došlo k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov žalovanej a U. V., je voči žalobcovi právne neúčinný. Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi na účet jeho právneho zástupcu náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 1 766,04 € a iných trov konania vo výške 199 €, do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca sa domáhal určenia neúčinnosti právneho úkonu, a to schváleného zmierného uzatvoreného medzi žalovanou a jej manželom U. V., ktorým došlo k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) za trvania manželstva. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalobca v konaní preukázal postavenie veriteľa voči manželovi žalovanej, a to rozsudkom okresného súdu z 31. októbra 2013 č. k. 33 C 98/2008-402 týkajúceho sa pohľadávky vo výške 18 588,59 € s prísl. titulom nezaplatenia pôžičky z 12. mája 2006, ktorá bola splatná 11. mája 2007. Uviedol, že uzatvorenie dohody o vyporiadaní BSM, ktorá definuje mieru práv medzi manželmi navzájom nevylučuje, že bude neúčinná voči konkrétnemu veriteľovi, ktorý by bol týmto vyporiadaním ukrátený. Súd prvej inštancie konštatoval, že k rozdeleniu majetku patriaceho do BSM síce došlo právnym úkonom schváleným

súdom, avšak ani povaha tohto úkonu schváleného súdom nevylučuje možnosť odporovateľnosti právneho úkonu. Uviedol, že súd túto dohodu musel schváliť na základe dispozičného úkonu účastníkov daného konania, a preto ide o dvojstranný právny úkon, ktorý môže byť predmetom odporovania. Pri tomto vyporiadaní nebol zlikvidovaný dlh manžela žalovanej voči žalobcovi, ktorého si žalovaná bola vedomá. Žalovaná ako manželka U. V. je jeho blízkou osobou, pričom si navyše aj bola vedomá dlhu jej manžela voči žalobcovi už v predchádzajúcom období. Uzavrel, že následkom vyššie uvedeného odporovateľného právneho úkonu došlo k ukráteniu žalobcu ako veriteľa, a preto súd prvej inštancie konštatoval neúčinnosť napadnutého právneho úkonu v prospech žalobcu. K právnej argumentácii žalovanej dodal, že nie je podstatné, že mala vykonať vyporiadanie BSM s jej manželom podľa zásad Občianskeho zákonníka, ani to, že nebol daný súhlas žalovanej ako manželky dlžníka žalobcu podľa § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), v dôsledku ktorého aj s prihliadnutím na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 26/10 má byť zmluva o pôžičke jej manžela so žalobcom neplatná, pretože každopádne žalovaná ako manželka dlžníka žalobcu tvorila s manželom majetkové spoločenstvo v rozsahu vecí patriacich do BSM. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 veta prvá Občianskeho súdneho poriadku (účinného do 30. júna 2016; ďalej len „O.s.p.“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) v poradí druhým rozsudkom z 27. februára 2019 sp. zn. 7 Co 235/2018 na odvolanie žalovanej napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie po zopakovaní dokazovania a oboznámením sa s listinnými dôkazmi zmenil podľa § 388 CSP a žalobu žalobcu, ktorou sa domáhal určenia neúčinnosti súdneho zmiernu v celom rozsahu ako nedôvodnú zamietol. V odôvodnení uviedol, že uznesením schválený súdny zmiernu má účinky právoplatného rozsudku, ktorý je právne účinný voči každému, aj voči žalobcovi. Považoval za nemožné žalobu podľa § 42a OZ úspešne odporovať schválenému súdnemu zmiernu, ani určiť jeho neúčinnosť voči žalobcovi, nakoľko ide o súdne rozhodnutie, a nie o právny úkon. V konaní bolo podľa odvolacieho súdu síce preukázané, že žalobca má voči manželovi žalovanej (toho času už bývalému manželovi) pohľadávku a žalovaná o existencii tejto pohľadávky nepochybne vedela (viď rôzne predchádzajúce súdne konania, napríklad o zrušení BSM za trvania manželstva, neplatnosť záložnej zmluvy, neplatnosť zmluvy o pôžičke a podobne), napriek tomu nie je možné vyhovieť žalobe na vyslovenie odporovateľnosti a neúčinnosti súdneho zmiernu, ktorého obsahom bola dohoda o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Mal za to, že týmto dohoda o vyporiadaní BSM medzi žalovanou a jej manželom bola povýšená na súdne rozhodnutie. Na základe uvedeného prijal záver, že dohode o vyporiadaní BSM medzi manželmi alebo medzi bývalými manželmi je možné úspešne odporovať za splnenia podmienok uvedených v § 42a OZ, avšak nie je možné odporovať uzneseniu, ktorým bol schválený súdny zmiernu a ktoré obsahuje dohodu o vyporiadaní BSM. Preto rozhodol tak ako je vyššie uvedené a žalovanej zároveň priznal proti žalobcovi aj nárok na náhradu trov konania spolu s nárokom na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie s tým, že jeho prípustnosť vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, v zmysle čoho položil dovolaciemu súdu otázku, ktorá podľa jeho tvrdenia ešte nebola najvyšším súdom riešená a bola podstatná pre rozhodnutie vo veci samej znejúcu tak, že: „Je možné žalobou podľa § 42a OZ odporovať súdny zmiernu, na základe ktorého došlo k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov (t. j. súdom schválený zmiernu) ?“ Poukázal na skutočnosť, že je nutné rozlišovať medzi súdnym zmiernom a uznesením, ktorým sa súdny zmiernu schválil. Uznesenie, ktorým sa zmiernu schvaľuje nepredstavuje samotný zmiernu. Zmiernu (dohoda) predstavuje právny úkon, pričom súdom schválený zmiernu je právny úkon, ktorý bol schválený súdom. Poukázal na petit žaloby, podľa ktorej sa žalobca domáhal odporovateľnosti súdneho zmiernu (dohody) o vyporiadaní BSM (t. j. dvojstranného právneho úkonu), ktorá bola schválená uznesením súdu. Mal za to, že význam § 99 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého súdom schválený zmiernu má účinky právoplatného rozsudku, čo podľa neho neznamená, že súdny zmiernu je takto povýšený na súdne rozhodnutie, ako nesprávne uvádza odvolací súd. Súdny zmiernu zostáva právnym úkonom s tým, že má rovnaké účinky ako právoplatný rozsudok. Na základe uvedeného navrhol, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobcu navrhla, aby dovolací súd jeho dovolanie zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) preskúmal vec a zistil, že sú splnené procesné podmienky prejednávania veci. Dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana

zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Vec preskúmal a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je síce prípustné, nie však aj dôvodné.

6. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7. Podľa 432 ods. 1 CSP možno dovolanie, ktoré je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

8. Dovolanie je v danej veci odôvodnené tým, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nesprávnej interpretácii ustanovenia § 42a Občianskeho zákonníka, keď odvolací súd mal za to, že je nemožné odporovať schválenému súdnemu zmiaru, ani určiť jeho neúčinnosť voči žalobcovi, pretože tento záver je založený podľa dovolateľa na nesprávnej premise, že súdny zmier je súdne rozhodnutie a nie právny úkon, a teda aj na nesprávnom právnom posúdení § 99 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého má schválený súdny zmier účinky právoplatného rozsudku. Uvedené podľa žalobcu neznamená, že súdny zmier je takto povýšený na súdne rozhodnutie, ako nesprávne uvádza krajský súd.

9. Odvolací súd vyložil citované ustanovenie tak, že je nemožné žalobou podľa § 42a OZ úspešne odporovať schválenému súdnemu zmiaru, ani určiť jeho neúčinnosť voči žalobcovi, nakoľko ide o súdne rozhodnutie, a nie o právny úkon. Týmto dohoda o vyporiadaní BSM medzi žalovanou a jej manželom bola povýšená na súdne rozhodnutie. Na základe uvedeného prijal záver, že dohode o vyporiadaní BSM medzi manželmi alebo medzi bývalými manželmi je možné úspešne odporovať za splnenia podmienok uvedených v § 42a OZ, avšak nie je možné odporovať uzneseniu, ktorým bol schválený súdny zmier a ktoré uznesenie obsahuje dohodu o vyporiadaní BSM, nakoľko sa nejedná o právny úkon účastníkov dohody, ale o súdne rozhodnutie.

10. Žalobca v dovolaní oponuje uvedenému právnenému záveru odvolacieho súdu. Tvrdí, že je nutné rozlišovať medzi súdnym zmiarom a uznesením, ktorým sa súdny zmier schválil. Uviedol, že uznesenie, ktorým sa zmier schvaľuje nepredstavuje samotný zmier. Zmier (dohoda) predstavuje právny úkon, pričom súdom schválený zmier je právny úkon, ktorý bol schválený súdom. Poukázal na petit žaloby, podľa ktorej sa on ako žalobca domáhal odporovateľnosti súdneho zmiaru (dohody) o vyporiadaní BSM (t. j. dvojstranného právneho úkonu), ktorá bola schválená uznesením súdu. V zmysle toho podal právnu otázku, či je možné žalobou podľa § 42a OZ odporovať súdny zmier, na základe ktorého došlo k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov.

11. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 432 ods. 2 CSP a v situácii, že dovolanie žalobcu je v danom prípade procesne prípustné, keďže rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), dovolací súd skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (či je ním skutočne napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočívajúce na nesprávnom právnom posúdení veci).

12. Dovolací súd teda v zmysle uvedeného pristúpil k právnenému posúdeniu vyššie nastolenej právnej otázky dovolateľa.

13. Dovolateľ podal žalobu podľa § 42a OZ, v zmysle ktorej sa domáhal neúčinnosti súdneho zmiaru. Podľa § 42a ods. 1 OZ veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkove právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.

14. Podľa § 42a ods. 2 OZ, odporovať možno právnenému úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch

rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, a právnenému úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 a § 117 OZ) alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať.

15. Z ustanovení § 42a OZ teda vyplýva, že veriteľ môže odporovať každému právnenému úkonu dlžníka, ktorým sa ukracuje uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky a ktorý dlžník učinil v úmysle ukrátiť svojho veriteľa. Z uvedeného je zrejmé, že odporovať v zmysle § 42a OZ možno len právneným úkonom, (ktoré sú inak platné a splňajú všetky náležitosti stanovené právneným predpisom).

16. Podľa § 34 OZ právny úkon je prejav vôle smerujúci k vzniku, zmene alebo zániku tých práv a povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú. Z povahy právneho úkonu i z citovanej zákonnej definície vyplýva, že právny úkon je predovšetkým prameňom autonómneho práva. Vzniká neformálnym alebo formálnym prejavom vôle, ktorý má náležitosti vôle a náležitosti prejavu.

17. Dovolateľ podľa § 42a OZ odporoval súdny zmier uzatvorený medzi žalovanou a Michalom Baránkom schválený uznesením okresného súdu, na základe ktorého došlo k vyporiadaniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov argumentujúc, že uvedený súdny zmier schválený v zmysle § 99 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku má síce účinky právoplatného rozsudku, avšak nejde o súdne rozhodnutie ako nesprávne uvádza odvolací súd, ale o odporovateľný právny úkon.

18. Podľa § 99 ods. 1, 2, 3 vtedy účinného a platného zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, ak to povaha vecí pripúšťa, môžu účastníci skončiť konanie súdnym zmierom. O zmier sa má súd vždy pokúsiť. Súd môže odporučiť účastníkovi, aby sa pokúsil o zmier mediáciou. Súd rozhodne o tom, či zmier schvaľuje; neschváli ho, ak je v rozpore s právnenými predpismi. V takom prípade súd po právoplatnosti uznesenia pokračuje v konaní. Schválený zmier má účinky právoplatného rozsudku, to znamená, že je exekučným titulom a zakladá prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Rozsudkom však môže súd zrušiť uznesenie o schválení zmiernu, ak je zmier podľa hmotného práva neplatný. Návrh možno podať do troch rokov od právoplatnosti uznesenia o schválení zmiernu. Pokiaľ zmier, ktorý účastníci uzavreli by bol neplatný, bola tu daná zákonná možnosť toho z účastníkov, ktorý by týmto bol poškodený, aby v lehote do troch rokov odo dňa právoplatnosti uznesenia podal návrh na zrušenie takéhoto súdneho zmiernu, ktorý je v rozpore s hmotným právom z dôvodu, že nebola zachovaná zásada rovnosti podielu, prípadne z iného dôvodu. Dovolací súd na tomto mieste dopĺňa, že teraz platný a účinný zákon č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok odstránil žalobu o neplatnosť zmiernu, čím de facto ešte väčšmi zdôraznil nedotknuteľnosť zmiernu prostriedkami hmotného práva. V predmetnom prípade bola účastníkmi konania uzavretá dohoda vo veci ako súdny zmier, ktorá bola súdom schválená a teda povýšená na súdne rozhodnutie. Pričom tieto účinky zmiernu ako hmotnoprávnej dohody, ktorá nahrádza rozsudok ako meritórne rozsúdenie sporu zostali zachované aj podľa Civilného sporového poriadku a to aj napriek absencii výslovnej normy o účinkoch zmiernu, keď je doktrinálne nesporné, aké účinky zmier pre sporové strany vyvoláva. Vzhľadom na túto skutočnosť je jednoznačné, že dohoda, ktorú účastníci uzavreli, resp. súdny zmier, bola súdom schválená formou uznesenia a táto dohoda, resp. súdny zmier tým, že bol súdom schválený, nadobudol účinky právoplatného rozsudku, ktorý je právne účinný voči každému, aj voči žalobcovi a teda akoby súd rozhodol rozsudkom vo veci samej a preto je právne nemožné podľa § 42a OZ úspešne odporovať schválenému súdnemu zmiernu, ani určiť jeho neúčinnosť voči žalobcovi.

19. Na základe uvedeného je nutné prijať záver, že dohode o vyporiadaní BSM medzi manželmi alebo medzi bývalými manželmi je možné úspešne odporovať za splnenia podmienok uvedených v § 42a OZ, avšak nie je možné odporovať uzneseniu, ktorým bol schválený súdny zmier a ktoré obsahuje dohodu o vyporiadaní BSM, nakoľko sa nejedná o právny úkon účastníkov dohody, ale o súdne rozhodnutie.

20. Dovolací súd navyše poukazuje na tvrdenie žalobcu o tom, že sa v konaní nedomáha odporovateľnosti uznesenia, ktorým bol schválený súdny zmier ale sa domáha odporovateľnosti dohody (súdneho zmiernu) o vyporiadaní BSM, k čomu dovolací súd dáva do pozornosti č. 1. 6 spisu, z ktorého je zrejmé, že žalobca sa svojou žalobou domáhal vyhlásenia neúčinnosti súdneho zmiernu voči jeho osobe uzatvoreného medzi žalovanou a Michalom Baránkom schváleného uznesením Okresného súdu z 20. apríla 2011 sp. zn. 7 C 135/2010 a nie dohody o vyporiadaní BSM.

21. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že žalobca neopodstatnene tvrdí, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

22. Najvyšší súd nedôvodné dovolanie žalobcu zamietol podľa § 448 CSP.
23. Najvyšší súd rozhodnutie o trovách dovolacieho konania neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).
24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

**Poučenie:**

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.